

Siirt Güney - Doğusunun Jeolojik .kesitleri

E. Altınlı İstanbul 1952

Kesitler hakkında tenkitler;

Geometride iki nokta arasında kullanılan harflerle jeolojik kesitlerin gösterilmesi doğru değildir. Çünkü haritanın daima göz-önünde bulunması kabil olmadığından, plilerin yöneldikleri istikametlerin bilinmesi, muhakkak cihetlerin yazılması şeklinde, lâzımdır.

Mühim yerlerin rakımlarının, profilde üzerlerine yazılması şarttır. Başlangıç noktasına bir dikey çizerek ve mikyasa göre üzerine rakamlar yazmak, rakımları aranan noktaların bulunması için zaman kaybını icabettirdiğinden, doğru değildir.

Jeolojik haritada fonksiyonu olmayan bir sürü yatımlar vardır. Haritayı fazla şarje etmemek bakımından lüzumsuz yatımların konması tavsiye edilmez.

Antiklinal ve senklinal aksları, haritada, yatımlarla tahkik edilecek şekilde değildir. Bu pli birliklerinin akslarının neye istinaden çizildiği?.

Profillerde tâli antiklinaller gösterilmemiştir.

SW - NE istikametinde profillerin analizi:

Prof il AA' — Haritada tam hududları ile f aylanmış olan Lütesiyen senklinal'ı, entrüziv bir kütle hissini veriyor ve altına gelen Germav formasyonu ile münasebet çok suni olarak görünüyor.

Germav — Gercüş diskordanslı olarak gösterilmiştir.

Bütün profillerde havaî münasebetler (noktalı) lüzumsuzdur. Bilindiği veçhile bu münasebetler "Nappes" teorisinde karışıklıkları önlemek ve tektonik ünitelerin münasebetlerini temin için kullanılır.

Bu havaî münasebetler aypeş sizin profillerinizde esp to?-

pografya ile tezat teşkil etmektedir. Mesela Lütésiyen'e yukardan saplanmış bir kütle hissini verdiriyor. Eğer mesele öyle olsa idi Lütésiyen'in orijin noktasını aranamk lâzım gelirdi.

Umumî olarak tabakalar raporda bahsedilen kalınlıklardan daha fazla olarak çizilmiştir.

Profil BB' — Bu ve diğer profillerde "Cudi Grubu" Lütésiyen ve Germav formasyonu ile diskordanslıdır. Halbuki raporda aksi söylenmiştir. Çirçürük karakolu - Şırnak arasında Germav izoklinal pliler kaydetmektedir. Haritada bu plilerin adedini, yakınlıklarını görmek mümkün değildir.

Halbuki aynı formasyon daha Şimalde geniş kavisli pliler kaydetmektedir. Bu anormal şekil kesitlerde görülmiyen substratum değişmesindenmi, yoksa bu iki ayrı mm takada faz şiddetinin başka şekilde dağılmasından mıdır?. Bütün kesitlerde olmayıp yalnız BB'de zuhur eden Becirman kalkeri ile Germav formasyonu arasındaki stratigrafik fark ve bu kalkerin çıkış noktası?. Havaî bağlama hatları ile, Becirman kalkeri Germav formasyonuna bağlanmıştır. Bu hal, yanlış olarak Becirman kalkeri diye Germav formasyonunun bu kısmının fistiği yeşile boyanmasından meydana gelmiş bir hata olmasın?. Burada Neojenle kontaklı olan Lütésiyen senklinallıktan çıkmıştır. Buna sebep nedir?. Hakkâri formasyonu ile Germav arasında diskordans vardır. Halbuki raporda kesin olarak bu hal zikredilmemiştir.

Becirman kalkerinin kuzey hududu ile Lütésiyen kalkeri arasında işaret edilen paralel faylar 2,5 km. kadar derinliğe inmektedir ve topografyayı çok sunî bir şekilde sokmuştur. Burada hartaya kaydedilen ve Gercüş formasyonu içinde beliren diğer iki fay kaydedilmemiştir. Heyalan molozları kesitte görülmemektedir.

Meydanı Süleyman Güneyinde Midyat kalkeri içinde meydana gelen iki fay, hartaya batıda birbirini kateder şekilde ve kesitte dikey olarak gösterilmişlerdir. Aynı yerde Germav formasyonu içinde başlayan antiklinal aksı, kupun geçtiği yerde Gercüş formasyonu içine girmektedir. Halbuki kesitte mevzu bahis antiklinal Germav içinde gösterilmiştir. Bu antiklinanın hartadaki vaziyetimi, yoksa kesitteki vaziyetimi doğrudur?.

Bu ve bunun gibi diğer kesitlerde Neojen'in altındaki formasyonlar gösterilmemiştir.

Profil GC' — Lütésiyen tabakaları şakule yakın yatımla on-

düle olmuştur. Diğer yerlerde öyle olmadığına göre buna sebep nedir?. Lütesiyen'in Cudi Grubu ile anormal teması neye atfediliyor?. Hartada Cudi grubu üç pli kaydetmektedir. Bu plilerden ikisi antiklinal üçüncüsü ise işaretli olarak kayıtlıdır. Profilde iki antiklinal görülmemektedir. Hartaya kaydedilen üçüncü pli herhalde senklinaldır. Çünkü Germav formasyonu ihtiva etmektedir. Profilde bu Germav formasyonu kayıtsızdır. Cudi grubu ile Germav formasyonu kontağı erozyon sathını andırır şekildedir. Halbuki raporda bu hal aksi şekilde kayıtlıdır.

Hamika dağı, kuzey - güney istikametinde, Zirhane T. yakınında Gercüş formasyonu'na kadar, hartaya bir senklinal ve bir antiklinal, halbuki kesitte birçok pliler kaydedilmiştir. Bu vaziyet neden icap ediyor?. Zirhane T. Güneyindeki Gercüş bir klip'midir, yoksa "témoin" mıdır?. Güney - Kuzey istikametlerinde benzeri teşekkülle münasebeti aranmamıştır. Başka yerde aynı teşekkülle CC profilinde rastlanmamaktadır. Daha kuzeyde Germav üzerine gelen Becirman kalkerleri (hartada kayıtlı) kesitte görülmemektedir. Hartada silinmiş ve şüpheli şekilde kayıtlı 10 pli, Cudi Grubun'a kadar, profilde buna mukabil 14 pli vardır. Profirin hartaya uymaması neden icap ediyor?.

Çasalı dağı bölgesinde, Cudi grubu kalkerini tahtideden faylar, hartada birbirini kateder şekilde, profilde paralel ve vertikal olarak gösterilmiştir. Bu tezat neden ileri geliyor?. Burada Cudi grubu ile Germav yanlış tefsir edilmiştir. Hartaya antiklinal olarak kayıtlı Cudi Grubu, profilde senklinal olarak gösterilmiştir. Evrak bölgesindeki faylar hartada birbirini keser şekilde, profilde paralel ve vertikal olarak gösterilmiştir. Buna sebep?. Aynı bölgede Cudi Grubu kuvertürünü teşkil edecek olan Germav yanlış tefsir edilmiştir.

Profil DD' — Burada Neojen ve Lütesiyen Güneyden Kuzey'e itilmiş vaziyettedir. Bu şekil bundan önceki profillerde aynı formasyonları plilendiren umumî basınç'm (N veya NW den) geldiğine zıt olduğu gibi, raporda da böyle bir şeyden bahsedilmemiştir. Burada bir antiklinal nuvayyosu teşkileden Gercüş formasyonu EE⁷ profilinde Güney'e yatımlıdır. Çok kısa mesafe dahilinde böyle bir hali ne ile izah ediyorsunuz?. Hartada birbirini kateden faylar, burada paralel olarak gösterilmiştir. Germav formasyonu kuzeyinde Tanintanin, hartada muhtemel bir antiklinal kaydettiği halde, profilde senklinal olarak gösterilmiştir. İki

Goyan formasyonu çekirdekli, iki senklinaFı ayıran hartaya muhtemel bir antiklinal mihverine hemen paralel bir fay çizildiği halde, kesitte öyle bir şey yoktur, iki lambo halinde görülen Goyan formasyonu'nu kuzey - güney istikametinde nereye bağlıyorsunuz?. Tanintanın formasyonunun kuzeyde Cudi grubu altında devamı lâzımdı. Fay dolayısı ile beyaz bırakılan boşluk çirkin görülmektedir. Sasa dağı bölgesinde, Cudi Grubu profilde ondülasyonlu gösterilmiş, halbuki hartada öyle birşey yoktur. İki bindirme ile tahtid edilen, Sasa dağı ve Mülehanke dağı arasındaki, antiklinal Güney - Kuzey diğer plilerle münasebetsiz vaziyette kalmıştır. Mülehanke dağı; Kakik T. Cudi Grubu, profilde kayıtlı, ondülasyonları aynı miktarda hartada görülmemektedir. Aynı şekilde, daha kuzeyde Germav formasyonu plileri (profilde kayıtlı), hartada görülmemektedir. Gercüş ve Hakkâri formasyonları arasındaki münasebet çok uyumsuzdur. Profilde çizilen pliler, hartada gösterilmemiştir.

Profil IpT — Germav formasyonuna kadar olan kısım, birinci kesitteki tenkide tâbidir.

DD' profili nde Germav kuzey'e yatımlı, halbuki burada Güney'e yatımlıdır. Buna sebep?. Hartada profil hattı üzerinde bulunmayan Germav, kesitte, satıhta geniş bir yer kaplamaktadır. Devon antiklinalından önce, Gercüş formasyonu ile Tanintanın formasyonu kontaklıdır. Halbuki profilde aksi şekilde Germav Devonla kontaklıdır. Devon antiklinalmm Güney versanı niçin iyice çizilmemiştir?. Goyan formasyonu, hartada muhtemel antiklinal aksı üzerinde geçtiği halde kesitte kaidesi düz senklinal şeklinde gösterilmiştir. Bu fark neden ileri geliyor?. Zıravik köyü kuzeyinde Germav senklinalı ile Cudi Grubu senklinal'i bindirmeden dolayı çok anormal münasebetlidir. Bence bu iki formasyon, Cudi Grubu, Germav formasyonu üzerine ekaylıdır. Ve profilinezdaki münasebet yanlıştır. Daha kuzeyde Goyan formasyonu entrüziv bir kütle halinde gösterilmiştir. Bu yanlıştır. Mevzuubahis Goyan formasyonunu tahtid eden bindirme ve faylar hartada birbirini katettikleri halde, kesitte paralel olarak gösterilmiştir. Sebep neden acaba? Tahtireşo Dağı bölgesinde, profilde kayıtlı 8 pli, hartada 6 olarak kayıtlıdır. Bu vaziyet neden ileri geliyor?. Muhrine dağı Hızı! suyu arasında, Cudi grubunun kaydettiği ondülasyonlar hartada aynı miktarda görülmemektedir.

Profil FF — Beeuh bölgesinde Germay aenldinaTı hartada görülmemektedir, Goyan'ı kuzey istikametinde tahtideden fay hartaya çizilmemiştir. Profil hattının geçtiği yerde Goyan hartada hududsuzdınv Tanintanın dağı bölgesindeki Goyan formasiyonunu hartada bulmak kabil değildir. Gene aynı yerde E-W istikametinde Devoniyen antiklinal aksları üzerinde olduğu halde profile senklinal olarak gösterilmiştir. Bu hata neden ileri geliyor? Gespianış D. bölgesindeki Goyan formasyonu da entrüziv bir kütle halindedir. Aynı bölgede Cudi Grubu plilenmesi çok tuhaf şekilde tefsir edilmiştir. Bütün bu prof illerde hartaya çizildiği şekilde pli akslarını takibetmek imkanı yoktur. Halbuki, profiller E-W istikametinde pli varyosyanlarını göstermeğe matuf olmalı idi.